



## KAINUUN TUULIVOIMAMAAKUNTAKAAVASTA YMPÄRISTÖMINISTERIÖLLE ANNETTUJEN LAUSUNTOJEN TIIVISTELMÄT SEKÄ EHDOTUKSET VASTINEIKSI

### Lausunnon antajat:

1. Sisäministeriö
2. Puolustusministeriö
3. Valtiovarainministeriö
4. Opetus- ja kulttuuriministeriö
5. Maa- ja metsätalousministeriö
6. Liikenne- ja viestintäministeriö
7. Kainuun ELY-keskus

## 1. Sisäministeriö

### Lausunnon sisältö:

Sisäministeriö on vaihemaakuntakaavalausunnoissaan kiinnittänyt huomiota tuulivoimaloiden aiheuttamiin onnettomuusvaaroihin, jotka tulisi ottaa vaihemaakuntakaavoissa kattavammin huomioon, koska esim. talvella tuulivoimalan lavoista saattaa irrota jäätä, joka voi aiheuttaa ihmisille vahinkoja. Toinen, joskin ehkä pienen todennäköisyyden riski, on tuulivoimalan jarrumekanismin rikkoutuminen, jolloin vaarana on jopa lapojen rikkoutuminen ja lapojen osien lentäminen satojen metrien päähän. Sisäministeriön näkemyksen mukaan ihmiset eivät tiedosta riittävästi näitä tuulivoimaan liittyviä riskejä.

Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa on otettu huomioon etäisyydet asutukseen siten, että asutukseen ja loma-asutukseen nähden sovelletaan vähintään 1000 metrin suojavyöhykettä. Joidenkin tuulivoimaloiden halki on todettu kulkevan esim. virkistysreittejä ja moottorikelkka-reittejä. Erityisesti talvella voimalan lavoista mahdollisesti irtoava jää aiheuttaa onnettomuusvaaroja moottorikelkkailijoille. Sisäministeriön näkemyksen mukaan tämä tulisi ottaa paremmin huomioon tuulivoimamaakuntakaavassa ja mahdollisesti harkita riskien tiedottamista ihmisille ja vaara -alueiden merkitsemistä tuulivoimaloiden läheisyydessä.

### *Vastine sisäministeriön lausuntoon:*

*Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan valmistelun yhteydessä on arvioitu kaavan vaikutukset mm. ihmisten elinoloihin sillä tarkkuudella, jota maakuntakaava yleispiirteisenä maankäytön suunnitelmana edellyttää. Tuulivoimamaakuntakaavan selvitykset ja vaikutusten arviointi mahdollisista ihmisten onnettomuusvaaroista tarkentuvat yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä. Esimerkiksi talvella tuulivoimalan lavoista mahdollisesti irtoavan jään aiheuttamien onnettomuusriskien arvioiminen on tarkoituksenmukaista yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä, kun voimaloiden sijaintipaikat ja tekniset ominaisuudet ovat tiedossa.*

*Sisäministeriön esille tuomat näkökohdat onnettomuusriskeistä tiedottamisesta ja vaara-alueiden merkitsemisestä tuulivoimaloiden läheisyyteen kohdistuvat maakuntakaavaa yksityiskohtaisempaan tuulivoimatuotannon suunnitteluun ja toteutukseen.*

*Maakuntahallitus toteaa, että lausunto ei aiheuta muutoksia Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaan.*

## 2. Puolustusministeriö

### Lausunnon sisältö:

Puolustusministeriö toteaa puolustusvoimien osallistuneen Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan valmistelun eri vaiheisiin ja että, puolustusvoimien asiasta antamat lausunnot on otettu riittäväällä tavalla huomioon nyt lausuttavana olevassa kaavassa. Puolustusministeriöllä ei ole huomautettavaa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta.

*Vastine puolustusministeriön lausuntoon: Ei muutoksia.*

## 3. Valtiovarainministeriö

### Lausunnon sisältö:

Valtiovarainministeriöllä ei ole lausuttavaa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta.

**Vastine valtiovarainministeriölle: Ei muutoksia.**

#### 4. Opetus- ja kulttuuriministeriö

##### **Lausunnon sisältö:**

Opetus- ja kulttuuriministeriö ei näe estettä maakuntakaavan vahvistamiselle.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on pyytänyt asiasta lausunnon Museovirastolta. Museovirasto on erityisistunnossaan 25.2.2016 käsitellyt asian ja esittää lausuntonaan seuraavan.

Museovirasto on jo 2013-2015 lausunut Kainuun tuulivoimamaakuntakaavahankkeen lähtökohdista ja tavoitteista, luonnoksesta ja ehdotuksesta. Museovirasto on kiinnittänyt huomiota tuulivoimala-alueiden sijoittumiseen suhteessa valtakunnallisesti merkittäviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin ja valtakunnallisesti arvokkaisiin maisema-alueisiin. Hyrynsalmen Lumivaaran tuulivoimala -alue sijoittuu 5,6 kilometrin päähän Kaunislehdon talomuseosta, joka on valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (RKY). Hyrynsalmen kirkon RKY-alueelle etäisyys on 9 km. Lumivaaran aluevarauksen maisemallinen vaikutus näihin kahteen on lievästi haitallinen.

Sen sijaan Hyrynsalmen Kivivaara-Peuravaara tuulivoimala-alue aiheuttaa merkittävän haitallisen vaikutuksen Hyrynsalmen kirkolle ja Pyykkölänvaaran vaara-asutukselle. Yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja voimaloiden sijoittelussa tulee pyrkiä minimoimaan haitat kulttuuriympäristölle.

Paltamon Teerivaaran tuulivoimala-alueen vaikutusta Vaalan Manamansalon valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ei ole tuotu esiin kaavan vaikutusten arvioinnissa. Voimala-alueen YVA-menettelyssä laaditut näkyvyysanalyysit ja kuvasovitteet olisi tullut esittää myös maakuntakaava-aineistossa.

Sotkamon Tuomaanmäen ja Ruoholamminlehdon tuulivoimala-alueilla saattaa olla haitallinen vaikutus Valtimon Rasimäen RKY-alueelle, joka sijaitsee noin yhdeksän kilometrin päässä. Tämä tulee ottaa huomioon ja selvittää alueiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa.

Museoviraston lausunnoissa esittämät näkökohdat on otettu Kainuun maakuntavaltuuston 30.11.2015 hyväksymässä maakuntakaavassa siinä määrin huomioon, ettei Museovirasto edellä todetusta huolimatta näe estettä maakuntakaavan vahvistamiselle.

##### ***Vastine opetus- ja kulttuuriministeriön lausuntoon:***

*Opetus- ja kulttuuriministeriö ei näe estettä maakuntakaavan vahvistamiselle. Ministeriö on pyytänyt asiasta lausunnon Museovirastolta, joka ei myöskään näe estettä Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaan vahvistamiselle.*

*Museovirasto on esittänyt lausunnoissaan tuulivoimaloiden alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua koskevia näkökohtia maisemavaikutusten huomioon ottamisesta. Lisäksi Museoviraston mukaan, Paltamon Teerivaaran tuulivoimala-alueen vaikutusta Vaalan Manamansalon valtakunnallisesti arvokkaaseen maisema-alueeseen ei ole tuotu esiin Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan vaikutusten arvioinnissa.*

*Maakuntakaavassa annettu yleismääräys velvoittaa ottamaan huomioon haitalliset vaikutukset mm. maisemaan ja pyrkimykseen ehkäistä haitallisia vaikutuksia. Maakuntakaavan tuulivoimaloiden alueiden sijainti suhteessa arvokkaisiin maisema-alueisiin ja rakennettuun kulttuuriympäristöön on kuvattu Kainuun tuulivoi-*

*mamaakuntakaavan aineistossa (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, Maakunta-kaavaselostus s. 34).*

*Maakuntahallitus toteaa, että lausunto ei aiheuta muutoksia Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaan.*

## 5. Maa- ja metsätalousministeriö

### Lausunnon sisältö:

Ympäristöministeriö on pyytänyt lausuntoa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta. Maa- ja metsätalousministeriön näkemyksen mukaan kaavan vahvistamiselle ei ole estettä. Haluamme kuitenkin kiinnittää huomiota seuraaviin seikkoihin.

Maa- ja metsätalousministeriö pitää tärkeänä, että tuulivoimaloiden kaavoituksessa tarkasteltisiin sijoitusvaihtoehtoja ja pyrittäisiin arvioimaan alueita myös tarkoituksenmukaisuuden eli energian tuottamisen ja sen taloudellisen hyödyntämisen kannalta. Kohteet on merkitty sijoitettavaksi usein kauas tieverkosta ja myös nykyisistä voimalinjoista. Kaavaselostuksessa tulisi esittää, millaisia kustannuksia yhteyksien rakentaminen oleviin verkostoihin ja kantaverkkoon aiheuttaa ja millaisia pysyviä vaikutuksia voimaloiden huoltoteiden rakentaminen ja huolto aiheuttaa alueille. Maa- ja metsätalousministeriö toteaa, että kaavan vaikutusarviointit näiltä osin, eli mm. rakentamisen taloudellisten suorien ja välillisten vaikutusten arviointi, ovat puutteelliset.

Voimassa olevassa maakuntakaavassa tarkastelussa olevat alueet on merkitty maa- ja metsätalousvaltaiseksi alueeksi. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueet kohdistuvat nyt metsätalouksikäytössä oleville alueille, mutta kaavan vaikutuksia ei ole arvioitu metsätaloudelle tai laajemmin metsän monikäyttöön. Maankäyttö- ja rakennusasetuksen mukaan selvitysten on annettava riittävät tiedot, jotta voidaan arvioida suunnitelman toteuttamisen merkittävät välittömät ja välilliset vaikutukset muun muassa luonnonvaroihin. Maa- ja metsätalousministeriö pitää kaavan vaikutusten arviointia myös näiltä osin puutteellisena.

Kaavoituksessa tulee huolehtia, ettei sillä aiheuteta päällekkäistä säätelyä. Tästä syystä yleisiä suunnittelumääräyksiä tulee tarkistaa päällekkäisen säätelyn välttämiseksi seuraavien seikkojen osalta: Kaavalla ei pidä asettaa ehdotonta määräystä tuulivoimaloiden sijoittamisesta tärkeiden pohjavesialueiden, harjijensuojeluohjelman alueiden, maakunnan virkistysalueiden sekä valtakunnallisesti arvokkaiden maisema-alueiden ja rakennettujen kulttuuriympäristöjen ulkopuolelle. Inventoinneista ei muodostu lakisäätteistä rajoitetta eikä rakentamista estäviä ei-alueita. Kaavoituksen tavoitteena on nimenomaan sovittaa yhteen rakentamisen eri toimintoja. Kaavamääräyksellä ei pitäisi myöskään määrätä velvoitetta pyytää lausuntoa tietyiltä viranomaisilta. Lausuntopyyntöjen kohdistaminen viranomais- ja muille tahoille harkitaan suunnittelun ja toteutuksen yhteydessä normaalissa maankäyttö- ja rakennuslain säätämässä järjestyksessä.

Maakuntakaavan kaavamääräyksissä ei myöskään tule toistaa seikkoja, jotka ovat joka tapauksessa voimassa jo jonkun muun lain nojalla. Esimerkiksi luonnonsuojelulaki on voimassa kaavoituksesta tai sen puuttumisesta huolimatta. Kaavamääräysten tulisi käsittää asioita, jotka ovat kyseisten alueiden suunnittelun kannalta oleellisia. Kaavoituksen ja rakentamisen ohjauksen ymmärrettävyys heikkenee, kun samaan kaavamääräykseen, ja jopa samaan lauseeseen, on yhdistetty velvoitteita ja toisaalta toiveita. Nyt suunnittelumääräykseen on sijoitettu luonnonsuojelulaissa säädetty luontodirektiivin lajien hävittämisen- ja heikentämiskielto, mutta säädöstekstiä kuitenkin muuttaen, sekä lisäksi esitetty tiettyjen alueiden luontoarvojen yleistä huomioonottamista. Kaavamääräykseen ei tulisi sisällyttää lainkaan muutoinkin voimassa olevia lakisäätteisiä velvoitteita tai kieltoja. Lain sanamuotoja ei tulisi muuttaa.

Maa- ja metsätalousministeriö katsoo, että kaavamerkintöjä ja -määräyksiä tulee tarkistaa päällekkäisen säätelyn poistamiseksi.

***Vastine Maa- ja metsätalousministeriön lausuntoon:***

*Maa- ja metsätalousministeriö on lausunnossaan todennut, että maakuntakaavan vahvistamiselle ei ole estettä. Ministeriö on pyytänyt kiinnittämään huomiota mm. maakuntakaavan taloudellisten vaikutusten arviointiin ja päällekkäisen säätelyn välttämiseen sekä esittää kaavamerkintöjen ja -määräysten tarkistamista.*

*Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan kaava-aineistossa esitetään arvioidut vaikutukset mm. talouteen ja luonnonvaroihin sillä tarkkuustasolla, jota maakuntakaava yleispiirteisenä alueidenkäytön suunnitelmana edellyttää (Kainuun tuulivoimamaakuntakaava, Maakuntakaavaselostus. Vaikutusten arviointi s. 58-110).*

*Maakuntakaavassa osoitetut maakuntakaavamerkinnät ja -määräykset ovat muotoutuneet kaavaprosessin aikana osana vuorovaikutteista suunnittelua. Niiden sisällössä ja sanamuodoissa on otettu huomioon eri osapuolten näkemykset tuulivoimarakentamisen edellyttämästä maakuntakaavan ohjaustarpeesta Kainuussa.*

*Maakuntahallitus toteaa, että lausunto ei aiheuta muutoksia Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaan.*

## 6. Liikenne- ja viestintäministeriö

**Lausunnon sisältö:**

Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole lausuttavaa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta. Ministeriö on pyytänyt asiasta lausunnot Liikennevirastolta, Liikenteen turvallisuusvirastolta ja Finavia Oyj:ltä, joilla ei myöskään ollut Kainuun maakuntakaavaan huomautettavaa.

Maakuntakaavaselostukseen kirjattujen tuulivoimaloiden rakentamiseen liittyvien yleisten suunnittelumääräysten mukaan tuulivoimarakentamisen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon mm. lentoliikenteen ja liikenneväylien edellyttämät rajoitteet tuulivoimarakentamiselle ja pyytää lausunnot asianomaisilta viranomaisilta. Kaavaselostuksessa todetaan myös, että liikenneverkon suojaetäisyydet tulee ottaa huomioon tuulivoimaloiden yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ja hankevalmistelussa. Lisäksi liikenne- ja viestintäministeriö toteaa, että tuulivoimapuistoilla voi olla vaikutuksia lähietäisyydellä oleviin radiojärjestelmiin. Tästä syystä tuulivoimarakentajan on tärkeää ilmoittaa hankkeesta tiedossa oleville radiojärjestelmien käyttäjille tuulivoimalan lähialueella. Radiopaikannusjärjestelmien ja radiolinkkien käyttäjiä ja operaattoreita on aina informoitava etäisyydestä riippumatta.

***Vastine Liikenne- ja viestintäministeriön lausuntoon:***

*Liikenne- ja viestintäministeriöllä ei ole lausuttavaa Kainuun tuulivoimamaakuntakaavasta. Ministeriö on pyytänyt asiasta lausunnot Liikennevirastolta, Liikenteen turvallisuusvirastolta ja Finavia Oyj:ltä, joilla ei myöskään ole ollut Kainuun maakuntakaavaan huomautettavaa.*

*Liikenne- ja viestintäministeriön esille tuomat näkökohdat tuulivoimatuotannon vaikutuksista radiojärjestelmiin ja niistä tiedottamiseen kohdistuvat tuulivoimaloiden alueiden mahdolliseen yksityiskohtaisempaan suunnitteluun ja toteutukseen.*

*Maakuntahallitus toteaa, että lausunto ei aiheuta muutoksia Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaan.*

## 7. Kainuun Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus

### Lausunnon sisältö:

Maakuntakaavan yleispiirteisyys huomioiden siinä on arvioitu riittävällä tavalla kaavavarausten vaikutukset Natura 2000 -ohjelmakohteisiin. Seudullisesti merkittävät hankkeet voidaan toteuttaa, vaikka tarkemman suunnittelun yhteydessä tulisikin esiin seikkoja, jotka edellyttäsivät muutoksia hankealueiden rajauksiin.

Kaavaselostuksen kohdassa 7.2.8 Teerivaara, tv 8 (sivu 78) mainitaan, ettei Teerivaaran alue sijoitu valtakunnallisesti merkittävien linnuston muuttoreittien varrelle. Alueen kautta tapahtuu kuitenkin linnuston muuttoa. Tämä tuli esille keväällä 2015 Kainuun lintutieteellisen yhdistyksen pitämässä esitelmässä Kainuun liiton SOVA-ryhmän kokouksessa. Siten kohdassa 7.2.8 esitetty arviointi siitä, että vaikutukset muuttolinnustoon ovat vähäiset, kaipaa tarkempia perusteluja.

Kaavaselostuksen kohdassa 7.2.3 Kivivaara-Peuravaara, tv 3 (sivu 63) ei ole mainittu, että hankkeen YVA-menettelyn jälkeen syksyllä 2014 alueen pohjoisosassa on havaittu aktiivinen sääksireviiri ja pesä. Sääksen liikkumista alueella on seurattu satelliittilähettimin kesällä 2015. Seurantatulosten perusteella osa voimaloista (3 voimalaa ryhmänä) sijaitsee koiraan aktiivisesti käyttämällä lentoreitillä noin 1,5 km:n etäisyydellä pesästä. Näistä tuulivoimaloista on arvioitu aiheutuvan riskiä sekä poikaselle että koiraalle. Seurantareportissa on esitetty riskin pienenevän merkittävästi, jos kyseiset voimalat jätetään rakentamatta. Saman pesän vaikutuspiirissä (alle 2 km:n etäisyydellä pesästä) on lisäksi kaksi muuta voimalaa, joista arvioidaan seurannan perusteella aiheutuvan riskiä sääkselle, mutta edellä mainittua vähemmän. Kaavaratkaisua toimeenpantaessa onkin huomioitava luonnossa kaavavalmistelun jälkeen mahdollisesti tapahtuneet muutokset, joilla on vaikutusta yksityiskohtaiseen kaavan toteutukseen.

Kaavaselostuksen kohtien 7.2.4 Piiparinmäki-Kokkosuo, tv4 (sivu 66) ja 7.2.5 Murtomäki, tv 5 (sivu 70) osalta Kainuun ELY-keskus toteaa, että Riista - ja kalatalouden tutkimuslaitoksella (RKTL) on eri maakuntien alueelta suurpedoista, erityisesti sudesta, lähetinpantojen avulla kerättyä yksityiskohtaista seuranta-aineistoa lähes parinkymmenen vuoden ajalta. Näiden tutkimusten mukaan Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan hankealuekokonaisuudelle sijoittuu Ylä-Savon susikannan yksi keskeisimmistä elin- ja lisääntymisalueista. RKTL on maininnut Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan tuulivoimapuiston YVA-selostuksesta antamassaan lausunnossa, että esim. vuosina 2005-2012 seurannassa olleilla susilaumoilla on ollut useita synnytyks- ja siirtopesiä suunniteltujen tuulivoimaloiden välittömässä läheisyydessä, erityisesti alueen pohjoisessa (Piipari) ja eteläisessä (Murtomäki) osassa. Lausunnossa todetaan seudun sopivan susille, koska siellä on eläinten käytettävissä laajat hiljaiset alueet eikä ihmistoimintoja ole lähellä. Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan alueen käyttötarkoitusta suunniteltaessa ja toteutettaessa on tärkeää ottaa huomioon alueen merkitys susien lisääntymiselle siten kuin luonnonsuojelulaki edellyttää.

RKTL/LUKE on tuonut esille tuulivoimayleiskaavahankkeista antamissaan lausunnoissa Piiparinmäen ja Murtomäen alueiden merkityksen myös suurnisäkkäiden liikkumisen ja vaeltamisen näkökulmasta. Tämä metsäinen aluekokonaisuus sijoittuu maakuntien raja-alueelle. Tämä on nähtävissä selvästi myös kaavaselostuksen kartoissa asutuksen vähäisenä määränä ja laajoina metsäisten alueiden ydinalueina. Tämä selittää kaiken kaikkiaan, miksi tällä alueella on erämaista elin- ja lisääntymisaluetta vaativia susia laumoina ja muita ihmisasutusta varsinkin lisääntymisaikana vältteleviä suurpetoja. Nämä ydinalueet on määritelty Kainuun liiton ja Suomen ympäristökeskuksen ELMA -yhteistyöhankkeessa, jossa on tehty laajojen metsäalueiden rakenteellinen kytkeytyneisyys -tarkastelu. Ekologisiksi käytäviksi on määritelty näitä laajoja ydinalueita yhdistävät ekologiset yhteydet.

Kaavan vaikutusten arvioinnissa on todettu, että tuulivoimarakentaminen voi vaikuttaa haitallisesti suteen ja myös metsäpeuraan pitkällä aikavälillä ottaen huomioon näiden lajien elinympäristövaatimukset, kantojen kehityksen ja levittäytymishistorian (Lähde RKTL:n lausunto Vaalan kunnan tuulivoimayleiskaavan luonnoksesta, 2014). Tuulivoiman vaikutuksia suteen ja metsäpeuraan suurelinpiirisiin lajeina ei siis tunneta, joten vaikutusten arviointiin liittyy siltä osin epävarmuutta (Lähde: Luonnonvarakeskuksen lausunto Kajaanin Murtomäen tuulivoimahankkeen osayleiskaavaluonnoksesta).

Kainuussa on ollut samanaikaisesti tuulivoimamaakuntakaavoituksen kanssa vireillä tuulivoimayleiskaavoja. Metsälamminkankaan, Piiparinmäen ja Murtomäen tuulivoimayleiskaavojen laatimisen yhteydessä on tullut esille suurpetojen mm. suden riittävä huomioiminen yleiskaavassa. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavoituksen yhteydessä tätä kysymystä ei ole selvitetty yksityiskohtaisesti, vaan ko. tarkastelu on esitetty tehtäväksi myöhemmin yksityiskohtaisemman kaavoituksen yhteydessä. Viime vuosina vireille tulleiden tuulivoimayleiskaavojen laatimisen yhteydessä on kuitenkin käynyt ilmi, että suurireviiristen lajien elinympäristökysymykset voidaan huomioida maantieteellisten laajuuteensa vuoksi parhaiten seudullisen suunnittelun tasolla.

Kainuun ELY-keskus on todennut Piiparinmäen tuulivoimaosayleiskaavaehdotuksen viranomaisneuvottelussa 1.3.2016 mm. seuraavaa: "Pohjois-Savon ELY-keskuksen mukaan ensisijainen menettelytapa on ratkaista suden suojeleusasia kaavoituksella. Tämän tiedon pohjalta Kainuun ELY-keskus on jatkanut kaavaohjausta korostaen kuten aiemmissakin kannanotoissaan laajareviirisen suden suhteen seudullisten selvitysten ja vaikutusten arvioinnin sekä niihin perustuvan maakuntakaavaratkaisun tarpeellisuutta. Piiparinmäen ja Murtomäen tuulivoimapuistot muodostivat hankkeen suunnittelun alkuvaiheessa yhtenäisen yleiskaava - alueen, mutta se jaettiin suunnittelun edetessä kahdeksi erilliseksi kaava -alueeksi, joiden kaavaprosessit erkanivat kokonaisvaikutusten arviointia ja kaavaohjaamista vaikeuttavalla tavalla toisistaan. Piiparinmäen tuulivoimayleiskaavan Kajaanin puoleisen osa-alueen jälkeen Kainuun ELY-keskus osallistuu vielä yhdessä Pohjois-Savon ELY-keskuksen kanssa Murtomäen tuulivoimayleiskaavan ohjaamiseen. Lisäksi samalla vaikutusalueella on vireillä Kokkosuon tuulivoimayleiskaava, jolle on osoitettu varaus Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa. Kainuun ELY-keskuksen linjana on olla johdonmukainen koko em. laajan aluekokonaisuuden tuulivoimakaavoituksen ohjaamisessa, minkä vuoksi se korostaa erillisten hankkeiden yhteisvaikutusten seudullisen selvittämisen ja arvioinnin tarpeellisuutta."

Samassa viranomaisneuvottelussa LUKE totesi laaja -alaisemman suunnittelun tarpeellisuudesta seuraavaa: " Nyt susiasiaa ollaan tarkastelemassa liian läheltä ja tämän vuoksi tarkastelussa olisi otettava askel etäämmälle: osayleiskaava on liian pienalainen suunnitelma huomioitaessa suden elinpiirikysymyksiä. "Tämän näkemyksensä LUKE on tuonut esille jo lausunnossaan 16.4.2015: "Tuulivoiman rakentamisen vaikutuksia arvioitaessa yksittäisen tuulipuiston vaikutusten arvioinnin sijasta tulisikin arvioida suuremmalta alueelta kaikkien tuulipuistojen vaikutusta ja aluevarausta suhteessa sudelle soveltuviin elinalueisiin. "Tätä näkemystä myös Kainuun ELY-keskus on painottanut Piiparinmäen-Lammaslamminkankaan kaavaohjaamisen yhteydessä.

### ***Vastine Kainuun ELY-keskuksen lausuntoon:***

*Kainuun ELY-keskuksen mukaan seudullisesti merkittävät hankkeet voidaan toteuttaa, vaikka tarkemman suunnittelun yhteydessä tulisikin esiin seikkoja, jotka edellyttäisivät muutoksia hankealueiden rajauksiin.*

*Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan valmistelun yhteydessä on selvitetty Teerivaaran tuulivoimaloiden alue (tv-8) mukaan lukien linnuston kannalta arvokkaat kohteet mm. valtakunnallisesti merkittävät lintujen muuttoreitit ympäristöhallinnon ohjeiden mukaisesti ja maakuntakaavan edellyttämällä tarkkuustasolla. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavassa osoitetut tuulivoimaloiden alueet on sijoitettu valta-*

*kunnallisten muuttoreittien ulkopuolelle. Kaavaratkaisusta ei arvioida aiheutuvan merkittäviä haitallisia linnustovaikutuksia. Yksityiskohtaisemman suunnittelun yhteydessä tulee selvitettäväksi vaikutukset linnustoon tarkemmalla tasolla.*

*Maakuntakaavaselostuksessa on todettu sääksireviirien olemassa olo Kivivaara-Peuravaara tuulivoimaloiden alueella (tv-3) laatimishetkellä käytössä olleen varmistetun tiedon mukaisesti. Reviirialueissa tapahtuvien muutosten huomioon ottamiseksi mm. Kivivaara-Peuravaara tuulivoimaloiden alueelle on annettu erillinen rauhoitettua petolintulajia koskeva maakuntakaavan suunnittelumääräys. Suunnittelumääräyksen mukaan tuulivoimaloiden sijoittelun ja tuulivoimaloiden määrän suunnittelulla on turvattava alueella todetun rahoitetun petolintulajin suotuisa suojelutaso.*

*Kainuun ELY-keskus tuo esille, että maakuntakaavaratkaisua toimeenpantaessa on huomioitava luonnossa kaavavalmistelun jälkeen mahdollisesti tapahtuneet muutokset, joilla on vaikutusta yksityiskohtaiseen kaavan toteutukseen. Esitetty näkökohta kohdistuu maakuntakaavan toteutukseen. Maakuntakaavamääräyksillä pyritään ohjaamaan suunnittelua olosuhteissa tapahtuvat muutokset huomioon ottaen.*

*Kainuun ELY-keskuksen esille nostamat näkökohdat suurpedoista ja suurnisäkkäistä koskevat pääasiassa alueiden yksityiskohtaisempaa suunnittelua; YVA- ja yleiskaavoitusprosesseja. Kainuun tuulivoimamaakuntakaavan valmistelussa on arvioitu vaikutukset suteen ja muihin keskeisiin suurielinpiirisiin lajeihin sillä tarkkuustasolla, jota maakuntakaava edellyttää. Kaikista lausunnossa mainituista tuulivoimaloiden alueista on ollut käytettävissä maakuntakaavataso selvitysten ohella yleiskaavoitukseen tai YVA-menettelyyn liittyvät luontoselvitykset, jotka ovat tarkastelutasoltaan yksityiskohtaisempia, kuin tavanomaiset maakuntakaavoituksen edellyttämät selvitykset. Uhanalaisia lajeja koskevia luontoselvityksiä on täydennetty erityisesti niiden ajankohtaisuuden varmistamiseksi erillisillä lausunnoilla ja aineistoilla, joita on pyydetty Luonnonvarakeskukselta (maasuurpedot, metsäpeura ja hirvieläimet), Luonnontieteelliseltä keskusmuseolta (petolintujen reviirit) ja Metsähallitukselta (petolintujen reviirit). Kainuun ekologisista käytäviä koskevia tietoja on saatu Suomen ympäristökeskukselta. Tuulivoimaloiden alueita ei ole osoitettu em. aineiston perusteella tiedossa oleville maasuurpetojen pesimäalueille. Lausunnossa mainittuja tuulivoimaloiden alueita, jotka sijaitsevat suurpetojen esiintymisalueella koskee maakuntakaavan suunnittelumääräys, jolla veloitetaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ottamaan huomioon luontotarvot ja LSL 49 § 1. mom. mukaisesti luontodirektiivin liitteen IV (a) lajit, joiden lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittäminen on kielletty.*

*Maakuntahallitus toteaa, että lausunto ei aiheuta muutoksia Kainuun tuulivoimamaakuntakaavaan.*

Kainuun maakuntahallitus

Timo Korhonen  
puheenjohtaja